

Izbaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.

Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1'50 dinar.

Cena: za 1 mesec 5 Din, za 1/2 leta 15 Din, za 1/4 leta 30 Din; za inozemstvo 7 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske

tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljanski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

K otvoritvi »Krekove socialne šole«.

Ali se je oglasil otrok, ki hoče spregovoriti prve besede, ali je vstal mladenič, ki umerja prvi korak v življenje, ali pa se je dvignil mož z žuljavo roko in s sklonjenim hrbtom in zaklical: tu smo! Do sedaj sem molčal, sedaj naj govorim kot zadnji še jaz. Pa so čakali besede, pa ni prišla iz njegovih ust. Trpljenje mu je vzelo besedo, ker o tem, kar čutimo globoko v svojem srcu, navadno ne govorimo z nikomer — molče trpimo dalje.

5. oktobra pa bo krščanski delavec spregovoril. Saj mu bodo otvorena vrata v delavsko šolo, kjer se bo naučil tega, kar čuti, pa ni našel do sedaj pravega izraza.

So bila vprašanja materijelnega in duhovnega preroda naših delavskih ljudi vedno na dnevnem redu. Dr. J. Krek je najbolj razumel to skelečo rano in se je v veliki meri posvetil delavstvu, da ga osvobodi. Kmet je bil saj svoboden na svoji zemlji, delavec pa je bil večten uslužbenec in večna spremljevalka mu je delavska ali poselska knjižica. Dr. Krek je pojmoval delavsko gibanje za občestveno, sporedno z vsemi stanovi naj se izobrazuje delavec, ki naj bo enakovreden član človeške družbe. On je dejal: »Krščansko socialno gibanje se ne da ločiti od drugega kršč. javnega življenja.« (Socializem 600.) To je že končni cilj kršč. socializma, ki ga je lepo opredelil Francoz P. L a c o r d a i r e: »Kršč. socializem spoštuje vero, družino in zasebno last in teži po tem, da bi zboljšal z združevanjem, ki naj se raztegne kolikor je sploh možno, telesno in dušno stanje večine ljudi.« Socialist Proudhon pojmuje sicer materijalistično socializem, ko pravi: »Socializem je vsako teženje po zboljšanju družabnih razmer, a ga lahko pojmujejo idealistično: socializem na kršč. načelih naj povrne človeka zopet k prvotni podobi, kot ga je ustvaril Bog, da si bomo med seboj vsi bratje in sestre. — Zato ob današnji slovesnosti lahko povemo tudi to, da bo vsakdo prepričan, da kršč. socializem hodi po potih Gospodovih in ima isti ideal, ki je skupen vsemu našemu katoliškemu pokretu: ustvariti dobre katoličane.

Dejanske razmere so tekom stoletij ustvarile stanove. Vsak stan zase se je skušal dvigniti, da bi bil enakovreden drugim. Kmetiški stan se je skozi stoletja in stoletja upiral neopravičenim in krutim zahtevam svojih plemenitaških gospodarjev in se je v večini civiliziranih držav osvobodil, ako ga ne bo sedaj omnipotenten gospodar, država s svojim davčnim aparatom, zopet zaslužila. Delavec se je enako vedno boril za svoje pravice, nastale so celo revolucije, liberalno-kapitalistični družabni red je delavca potisnil navzdol do brezpravne pare, dokler niso nastopili razni propagatorji socializma in storili delavstvo zavedno — žal, da so bili to protikrščanski in brezverski — ki so hoteli ustvariti trpinu nebesa na zemlji in so ga pri tem oropali duhovnosti in upropastili njihove dušne vrednote.

Vstal je papež Leon XIII., ki je s svojimi socialnimi okrožnicami avtoritativno potrdil kršč. socialno akcijo na Francoskem, Nemškem in v Italiji

— imela je mnogo nasprotnikov tudi med katoličani — in potem je začel kršč. soc. gibanje napredovati in slovensko ni ravno med najzadnjimi. Leon XIII. pa ni hotel, da bi njegove klasične norme bile vekovite, ampak je le časovno določil smernice po katerih naj hodijo kršč. soc. voditelji. Po vojni je kršč. socializem nujno moral sprejeti v svoj program nekaj zahtev, ki so za enkrat zgolj teoretične, a jih bo realiziral, ko pride ugodnejši čas in se ustanovi internacionalna kršč. demokracija na načelih socializma.

V tem pravcu naj dela novoustanovljena »Krekova socialna šola« v Ljubljani. Tiho bo sejala semena, vstajali bodo fantje, bogati na znanju in v svojih dušah, ki bodo potem bogatili svoje brate.

Kršč. socializem ne bo več samo program, s tem dejstvom bo postal že pokret.

Krščansko delavstvo! 5. oktobra je tvoj praznik — in tvoja zmaga!

K.

Postrgajte stari kvas!

Danes so ljudje pri nas splošno zelo nezadovoljni. Nezadovoljen je naš kmet, ki ga naša davčna politika spravlja na rob propada, nezadovoljno pa je naše delavstvo, ker vedno bolj čuti, da je le slepo orodje, ki se ga naš naraščajoči kapitalizem poslužuje brezobzirno v svoje profitarke svrhe. Oba, kmet in delavec, sta dan za dnem bolj predmet kapitalističnega izkoriščanja ter izgubljata vsak dan v večji meri svoj upliv na družabne in zlasti še na gospodarske razmere pri nas.

V takih časih nezadovoljstva so ljudje vselej zelo dovzetni za kritiko, godrnjanje in zabavljanje, sploh za vse najrazličnejše izraze nezadovoljstva. Pri tem navadno niti ne ločijo dobro med pravimi vzroki in krivci neljubega stanja, marveč izlivajo svojo nevoljo nad vsemi, ki bi jim po njihovem mnenju mogli in morali pomagati.

Vse to je razumljivo in napačno bi bilo, če bi hoteli ljudem še zaradi tega kaj posebnega očitati. Vendar pa je tudi tu neka meja, preko katere ne bi smel nihče iti, ako noče sam sebi škodovati.

Kdor hodi danes po deželi, zlasti med delavstvom, po shodih in razlagah tamkaj naš sedanji politični položaj, njegove vzroke in posledice, čuje od različnih strani najrazličnejše ugovore in pomisleke, najrazličnejšo kritiko političnega delovanja vseh strank, ne izvzemši naše SLS.

To je razumljivo in je do gotove mere popolnoma v redu. Ljudje imajo ne le pravico, marveč celo dolžnost, zanimati se za javno življenje. Če povejo n. pr. svojemu poslancu pomisleke, ki jih imajo v enem ali v drugem oziru, bodisi glede njegovega delovanja, bodisi glede delovanja njegove stranke ali njenih zaveznikov, tedaj je to popolnoma pravilno. Saj pride poslanec med ljudi zato, da jim da odgovor na tista politična vprašanja, ki si sami ne vejo nanje odgovoriti.

Tudi ni nobenega razloga, da bi se izogibali kritiki lastnega delovanja. Zakaj ni je stranke, in ni je politične organizacije, ki ne bi nikdar zagrašila niti najmanjše napake, ki ne bi nikdar ničesar opustila, kar bi

sicer morala storiti. Ni je politične stranke, ki se ne bi tu in tam v svojih političnih računih varala in tako povzročila ta ali oni politični neuspeh.

Vse to je mogoče, vse to se je dogajalo in se bo dogajalo, dokler bo svet obstojal. Naloga strankinih pristašev in prijateljev je zato, da delovanje svojih političnih zastopnikov z zanimanjem zasledujejo in jim po potrebi tudi odkrito povedo svoje mnenje.

Zgodi pa se n. pr., da se ta ali oni strankin pristaš, recimo delavec, ki je pri nas celo strokovno organiziran, oglasi in skuša kritikovati delovanje našega političnega zastopstva. To bi bilo popolnoma v redu. Toda pri tem ne ve povedati drugega kot nekaj čisto obrabljenih fraz in očitkov, ki jih beremo dan za dnem v raznih socialističnih in liberalnih listih, n. pr.: Vi ste vsega krivi, vi niste nič dosegli in tako dalje.

Kakor rečeno: Mi smo zadnji, ki bi hoteli odvrčati od sebe in svoje parlamentarne delegacije sleherni napako, zmotno itd. Dokler bodo naši poslanci ljudje, toliko časa se bodo take stvari zopet in zopet dogajale. Toda, če pride naš organiziran pristaš z očitki, ki pomenijo v resnici le demagoško podtikanje krivde tam, kjer o nji očitvidno sploh ne more biti govora, moramo reči, da je to žalostno. Taki očitki so namreč preračunani izključno le na to, da so ljudje še toliko nespametni, da utegnejo kaj takega verovati. Tako govorjenje dokazuje predvsem, kako plitvi so še nekateri ljudje, kako se v resnici nič ne brigajo, da bi naše javno življenje vsaj v glavnih črtah poznali, da zlasti ne berejo naših časopisov, marveč črpajo svojo duševno hrano iz nasprotnih listov. Na drugi strani pa nam spričujejo taki dogodki, da imajo socialisti in samostojni demokratje vsaj do neke mere vendarle prav, ko si drznejo begati naše ljudi z najbolj neumnimi (zlobnimi bi bilo tu težko reči) lažmi, da bi jih tako odvrnili od naše organizacije ter jih dobili v svoje krepplje.

Treba je zato, da enkrat čisto jasno in odkrito povemo svojim pristašem, prijateljem in somišljenikom odkrito besedo: Tega, da bi se naši organizirani člani dali begati z najbolj trapastimi lažmi, kakor je n. pr., da so klerikaleci vsega krivi, da niso ničesar dosegli, čeprav bi to lahko storili, ali n. pr. da je kateri izmed naših poslancev kriv novega delavskega davka itd., mora biti enkrat konec.

Kdor je količkaj čital naše liste in zasledoval delovanje naših poslancev in naših organizacij, bo vedel na vse te in podobne očitke, katerih noben socialist in noben samostojni demokrat sam ne verjame, točno odgovoriti in jih zavrniti. Če kdo nasede takim bedastočam, dokazuje samo, da ne bere naših listov, pač pa čita pridno »Naprejek«, »Socialista«, »Delavca«, »Jutro«, »Domovino« itd. To vedo dobro tudi v upravi »Pravice«. Ravno v tiste kraje, kjer so ljudje tako nespametni in lahkoverni, prihaja namreč razmeroma najmanj izvodov našega lista. Med našimi papirničarji n. pr. ni nobenega, ki bi takim bedarijam verjel. Pač pa se dobijo taki ljudje med tistimi rudarji, kovinarji itd., ki imajo velikokrat denar zato, da si kupijo vsaj nedeljsko številko »Jutra«, ki stane vsaj polovico toliko, kot

celomesečna »Pravica«, za katero nima tistih par dinarjev.

Naše organizacije morajo napraviti tu red! Ne smejo odnehati, dokler ne bo sleherni član naročnik našega glasila. Pa ne samo naročeno mora imeti vsakdo »Pravico«, marveč je treba, da jo redno in pridno bere. Dokler ne bomo toliko napredovali, da bo tako neumno beganje naših ljudi od strani socialistov in samostojnih demokratov, kot ga danes opažamo, nemogoče in popolnoma izključeno, toliko časa bomo mi sami nesposobni za vsako uspešnejše delo v prid delavstvu. Zakaj z ljudmi, ki se dajo na najbolj neumne način begati in ki nasedejo vsaki še tako očitvidni laži, samo da jo raztrobi v svet kak socialist, komunist ali demokrat, je v resnici nemogoče izvojevati kako bitko. Zato vam kličemo, vzdramite se, dokler je še dan. Najbrž ni več daleč čas, ko se bodo morale delavske organizacije meriti med sabo, katera bo delavstvu resnično pomagala. Če hočete, da bo naša organizacija mogla izpolniti ob tej priliki svojo nalogo, ki je ne more in je ne bo nikdar izvršila nobena socialistična ali komunistična organizacija, tedaj je treba, da vsi, kar je dobro hotečih, poprimejo trdno naših vrst in še prav posebej tudi našega glasila. Kdor pa je s svojim srcem v taboru socialistov ali komunistov tisti naj tudi svobodno pojde tja. Čim manj mlačnežev bo pri nas, tem močnejše bodo naše vrste, tudi če bi se številčno še tako skrčile.

To smo hoteli povedati, da bomo enkrat pričeli resno trebiti iz svojih vrst tisto malomarno gnulobo, ki nam kuži še celo prave naše člane. —ar.

Krekova socialna šola.

Referat dr. J. Puntarja na IV. delavskem mladinskem zboru.

Torej k nasprotnikom treba iti in se pri vseh tudi učiti, ker tudi oni imajo marsikaj pravilnega in dobrega. Treba pa nam je znati razločevati dobro jedro od slabega. Globoko bomo moral poseči vsi skupno, ne samo posamezniki vsak zase. Potem šele, ko bo to delo končano, ko bomo začeli zdraviti, se bomo morali zavedati, da uspehov ne bomo dosegli v enem, v petih ali desetih letih. To se vrši neprenehoma kakor delo v tovarni, kjer ni konca ne kraja. Tako tudi ta šola ne more biti samo en mesec ali dva itd. Šlo bo od rodu do rodu naše delo vedno naprej sistematično. Druge organizacije ne morejo tega dela izvršiti, kakor ga hoče »Krekova mladina«. Delavstvu je treba posebnega pouka. Na vse strani je treba gledati, ker človek lahko napačno razume.

To bi bila glavna načela. Jaz opozarjam na načrt tiste, ki še niste čitali osnovni načrt naše šole, ki je v »Pravici« podan pod naslovom »Krščanska socialna šola«. Pouk bo v Ljubljani. V glavnem vas opozorim na to, da je prvi tečaj nekaka poskušnja, za njim šele pride šola sama, ki bo nekaka socialna univerza delavstva. Ko bodo čez leta narasle naše moči in se gmotno stanje izboljšalo, se bo pouk vršil v večjem obsegu. Pouk se bo vršil brezplačno, pozneje bomo iskali nove vire, ker brez njih ne bo mogoče ničesar. Brez knjig tudi mi ne moremo nikamor, tudi nam nobena stvar ne gre kar tako v glavo. Zato nam je treba različnih stvari, da bomo res

imeli univerzo slovenskega delavstva v Ljubljani kot središču soc. dela. Ljubljana bo dajala celotni organizaciji krščansko socialne dobre voditelje, ki bodo delali na vseh poljih soc. službe. Če se bomo prej dvignili, prej bodo narasle naše sile, prej bodo naši voditelji zavzemali odlična mesta v slovenski in jugoslovanski javnosti. Saj naša šola ne bo klasično slovenska šola, ampak bo nekaj lepega za ves jugoslovanski narod. Naš posel ni omejen le na Slovenijo, nego meri tudi v vrste med brati naše države. Jugoslovanska strokovna zveza je bila prva, ki si je pod Krekovim vodstvom nadela ime »Jugoslovanska strokovna zveza«. Treba nam je zato razmišljati vsa naša socialna vprašanja, narodna, verska; vsa vprašanja se bodo obdelavala.

Mi smo letos določili samo oktober, november in december. To je prvi letnik, II. pride pozneje, meni se zdi, da bo marca, aprila in maja. Skušnje bodo učile, da bomo izpopolnjevali in popravljali. Začetek bo težak, manjka sredstev. Letos smo se omejili samo na Ljubljano, ker ni sredstev. Počasi bomo že kaj dobili. Prav za prav je »Krekova soc. šola« namenjena le mladim stremčim delavcem po vsej domovini. Kdor čuti v sebi notranjo silo, da bi se kaj naučil oziroma, da ima namen, da se umsko izobražuje, dvigne, temu je treba dati na razpolago možnosti, pa če ima ali nima šolsko spričevalo v roki. Radi tega bo naša skrb v bodoče, da dobimo vire, da omogočimo tovarišem z dežele obstanek v Ljubljani. Kako to izpeljati je težko vprašanje. 4 do 5 mesecev imeti ljudi v Ljubljani, to je velika skrb. To so vprašanja, ki bodo šla v glavo in bodo dajala skrbi. Zato nam je potreba skupnega dela. Zavest mora biti v vseh tovariših, da se misli in skuša pritegniti k temu delu vse dobro misleče. Prijatelji se množe, veliko se jih pridobi osebno. Opozorjam vas samo na to, da se moramo spoznati temeljito, da si marsikaj povemo v obraz. En čas po vojni, kar je razumljivo za vsakega, se je reklo: inteligenco proč! To je bilo pri komunistih in sploh pri delavcih. Zdaj prihaja drugo spoznanje in inteligenca je dolžna stopiti na plan, da se zbliža z delavstvom in pomaga spoznavati resnico. Tako bomo postali zopet bližji in se spoznali ter bomo zopet prijatelji kakor nekdanj, ker poprej ni bilo tega razdora duha. Vse temelji na tem, da radi skupnosti gremo po oni poti, kakor jo je hodil Krek. »Krekova soc. šola« bo oni kraj, kjer se bomo še bolj globoko spoznali. Prispevali bomo, kolikor bo vsak mogel. Dovolite mi, da h koncu opozorim še na nekaj. Letos bo stala slovenska jav-

nost v spominu na Krekovo osebnost. Jeseni n. pr. bo bržkone »Čas« prinesel prispevke o Kreku, »Slovenec« bo opisal Kreka. »Pravica« ne sme stati ob strani. Dvigniti moramo vse, kar je za nami in se poglobiti v Krekove misli, ker prihaja čas, da se zberemo in na novo vsadimo v nas Krekovega duha. Mi že pričenjamo, ko otvarjamo v spomin Krekove 60 letnice »Krekovo soc. šolo«. Če se je 50 letnica tako žalostno proslavila, ko so nehvaležniki vrgli v kot delo in spomin na tega moža, moramo 60 letnico proslaviti dostojno. Pravica mora zmagati, ker pravica je na strani tega moža, njegove ideje so zmagale in morajo zmagati in zmagovite ostati: zato mora skrbeti »Krekova mladina«.

Občni zbor »Prometne zveze«.

V nedeljo, dne 27. t. m. je zboroval v dvorani Rokodelskega doma v Ljubljani ob 9. uri dopoldne izredni občni zbor »Prometne zveze«, katerega je bilo z ozirom na važna sindikalna gibanja jugoslovanskih železničarskih organizacij sklicalo načelstvo »Jugoslovanske strok. zveze«. Vred tega je vodil zbor podnačelnik J. S. Z., tov. Srečko Žumer, ki je naglasil, da je bil ta izredni občni zbor nujno potreben z ozirom na snujoči se enotni sindikat železničarjev Jugoslavije, kar naj bi imelo za posledico, da dosedanje železničarske organizacije likvidirajo, med njimi seveda tudi »Prometna zveza«.

Vodstvo J. S. Z. kakor tudi načelstvo je po temeljitem razmišljanju prišlo do zaključka, da zahteva položaj, da »Prometna zveza« kot taka ostane, pač pa je mogoča skupna federativna organizacija železničarjev, ki naj bi bila izvršilni organ vseh obstoječih železničarskih organizacij.

Po teh besedah se je razvila dolga, široka in zelo stvarna debata, katere so se udeleževali vsi prisotni.

Odborniška poročila so bila sprejeta na kratko, daljša debata se je zopet razvila pri točki o izpremembi pravil, pri kateri je šlo za to, ali se centrala prenese iz Ljubljane v Maribor ali ne. Istotako je bila debata živa pri slučajnostih, kjer je šlo za glasilo in za članarino J. S. Z.

Povdariti moramo, da se je to pot sukala debata v pravih mejah, da je bila širokogrudna tako, da so vsi udeleženci odnesli najboljši vtis z občnega zbora.

Občni zbor je med drugim s o g l a s n o sklenil sledeče sklepe:

1. Prometna zveza kot strokovna organizacija krščansko-socialističnih železničarjev ostane.

2. Sedež »Prometne zveze« se iz Ljubljane premesti v Maribor.

3. Članarina J. S. Z. ostane ista kot doslej.

4. Obvezen list P. Z. je »Pravica«. Po poteku občnega zbora sodeč, je krenila P. Z. na pot svežega razmaha. Naj procvita, naj se razvija, naj raste — vsi bomo veselili njenih uspehov!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Strokovna zveza rudarjev.

Kočevje. V nedeljo, dne 27. m. m. se je vršil mesečni shod rudarjev v Kočevju. Shod je sklicala skupina Strokovne zveze rudarjev Kočevje. Na shodu je poročal tov. Cvikelj. Na tem se je pokazalo že večje zanimanje za strokovno organizacijo ter s tem zanimanje za svoj stanovski položaj, kar je razveseljivo za kočevske rudarje. Sotovariši rudarji! Svita se in skoro napoči dan, to naj nas bodri in podžiga k še intenzivnejšemu delu. Proč s skrbjo in strahom. Kadar nas zalezuje malodušnost pogledimo samo svoje roke in žulje, ki nam naj bodo stalen opomin k samozavesti, delu in napredku za naš blagor.

Lesni delavci.

Občni zbor Strokovne zveze lesnega in stavbinskega delavstva se bo vršil dne 18. oktobra 1925 ob 9. dopoldne v prostorih JSZ na Starem trgu 2-I v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo o stanju organizacije in splošnega strokovnega gibanja;
2. poročilo odbora;
3. Sprememba pravil;
4. volitev odbora in nadzorstva;
5. slučajnosti.

Ako bi občni zbor v zmislu pravil § 13., odst. 4. ob določenem času ne bil sklepčen, se po preteku pol ure vršil nov občni zbor v istem prostoru z istim dnevnim redom, ne glede na število navzočih.

Vsak delegat mora imeti pismeno pooblastilo, da je upravičen zastopati skupino ali plačilnico (§ 13., odst. 3. pravil).

Predlogi občnemu zboru morajo biti naznanjeni najmanj 5 dni preje načelstvu JSZ.

Ljubljana, 24. septembra 1925.

Načelstvo JSZ.

Razširjajte »Pravico«!

Društvo diplomiranih babic.

Ustanavljanje odsekov. Odbor v Ljubljani je sklenil na zadnji seji, da prične v prihodnjem mesecu ustanovljati posamezne odseke in sicer se bo to vršilo na ta način. Objavilo se bo 14 dni prej v »Pravici«, kje, kdaj in za katere kraje se bo vršil sestanek. Odbor ima namen združiti vse babice iz enega okraja, to je iz enega ali ponekod tudi iz dveh glavarstev v en tak odsek, da s tem zadobi tesnejšo zvezo z deželo. Zlasti bo to storil še zato, ker so babice, ki se ne morejo udeležiti občnega zbora. Če se pa bodo potem taki sestanki obdržali po vseh okrajih, bo s tem delo dosti bolj olajšano in vsaka bode tudi bolj informirana o delu in nalogah, ki si jih je društvo začrtalo. Predvsem se bo na teh sestankih seznanilo babice z novim zavarovanjem, katerega namerava odbor za društvo v splošnem izvesti in babicam v starosti vsaj za silo nekoliko pomagati.

Prometna zveza.

Znižanje drag. doklad? Razno časopisje je prineslo vest, da namerava g. finančni minister znižati draginjske doklade za 50% vsem državnim nastavljenecem. Ta vest je upravičeno osupnila vse prizadeto osobe, ki proti temu nameravanemu koraku z vso odločnostjo protestira. Dosedanji prejemki v veliki meri ne zadostujejo življenjskim potrebam osebja, ter bi bila vnebovpijoča krivica, ako bi se nam s tem ti borni prejemki še celo zmanjšali. Posebno bi to znižanje zadelo najnižje uslužbenec. Kako more živeti nižji uslužbenec osobito na železnici, med katerimi je največ takih, ki so navezani samo na golo plačo. Vzamemo na primer služitelje v prvih letih službe, ki zaslužijo mesečno od 770 Din naprej. Vprašamo, ali se je mogoče preživljati samskemu fantu s tem zaslužkom? Ali ni na škodo države same, da tako ubija mlade moči, ter sama pospešuje nezadovoljnost železniškega naraščaja. In ti borni prejemki bi se potem še znatno znižali? S takimi vestmi se samo odbija mlade moči, in prišel bo čas, če se te vesti uresničijo, da železnica sploh ne bo imela nikakega osebja. Cene življenj. potrebščinam so se tako neznatno znižale, da ni niti nobenega govora o kakem padcu cen, še nasprotno, nekatere stvari so se celo zvišale. Če pa misli uprava s tem, da bi na račun osebja znižala tudi prevozne tarife, bo gotovo zadela na odpor. Kolikokrat so se v preteklem času zvišale prav občutno žel. tarife, pa osebje od tega ni dobilo niti

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

A. Marby:

Hanka.

Luziško-arbska povest.

14

Od časa do časa se jim je približal mlad mož, ki se je počasi sprehajal pred šolo in kadil iz kratke pipe; vmešal se je v pogovor s kako besedo ali je pa samo poslušal teto. Pri tem so počivale njegove rjave, otožne oči vedno na Hanki, njej predvsem je zastavil kako vprašanje in se ni dal ostrašiti po njenih kratkih odgovorih.

Zunanost mladega vaškega učitelja tudi res ni imela na sebi ničesar privlačnega. Bil je majhen, droben in bolešno rumenkast v obraz. Ako je govoril, je suho pokašljeval. Samo če si pogledal v njegove velike rjave oči, te je v njih prijetno iznenadil izraz globoke otožnosti in skoro otroške iskrenosti.

Odkar je bila Hanka spet v Kruševcu, se je zdelo, da vpliva njen borni dom na učitelja s čarobno močjo. Mnogo pogosteje ko prej je prihajal zaradi tega ali onega na razgovor k nekdanjemu županu, povpraševal ga za svet ali mu pa bral iz časopisa, ki mu ga je dajal pastor, o novicah, ki so se dogajale po svetu, veselil in žalostnih. Hanka je bila navadno prisotna, pazljivo je poslušala in poprašala prilično o tem in onem, o čemer je slišala govoriti v mestu. Srečen je bil, da ji je smel odgovarjati. Sklenil je, da bo njeno željo po znanju bolj in bolj zbuja in podžigal, in ko si bo pridobila

gotovo stopnjo omike — že sedaj se je v lepem obnašanju zelo razločevala od ostalih vaških deklet — potem...

Dà... kaj potem? Ko si je zastavil to vprašanje, je zaprl nehote oči, in ob lepih podobah, ki so se vrstile v njegovi hrepeneči duši, mu je srce burno udarjalo.

Hanka ni niti najmanj slutila tihih želj in načrtov, ki jih je snoval učitelj za svojo bodočnost. Sicer ji njegova bližina ni bila ravno neprijetna. Bil je tako postrežljiv, uljuden, vikal jo je — edini v vasi — in ji prinášal lepih knjig, ki jih je tako rada brala. Ob sovražnem obnašanju ostalih vaščanov ji je ta učiteljeva uslužna pozornost zelo ugajala in jo veselila. Vendar so bila to samo površna čuvstva, njeno srce je ostalo popolnoma hladno.

V tem trenutku so ji udarile na uho učiteljeve besede, ki je nanje slabo pazila: v mirnem, čistem zraku je donela godba in Hanka je željno prisluškovala na vsak njen zvok. Od pletiva so ji uhajale vedno pogosteje in vselej za dalje časa proti krčmi, ne da bi sama prav zavedala, kako goreče hrepeneje se je odražalo iz njenih oči.

Zato je pa tem bolje uganila teta Trina, ki je že dalje časa deklenco na skrivaj opazovala, kaj se dogaja v njeni duši. Dvignila je svoj dobri, nagubani obraz, ki je ves majhen kukul izpod pisane, s snežnobelimi čipkami obdane čepice, se premeteno nasmejala in vprašala: »Kako je s teboj? Ali nimaš veselja, da bi se malo zasukala?«

»Kdo bi pač hotel z menoj plesati? Nihče, teta!« je odvrnila Hanka vdano.

»No, no! Saj marsikak fant obrača na skrivaj oči za teboj!«

»Pojdite, pojdite, teta! Saj me niti trpeti ne morejo!«

»To je sama jeza, Hanka, ker tako postavno dekle, kakor si, noče o nobenem slišati; zato te imajo za ošabno... to je! V družbo pa greš zaradi tega vendarle lahko,« je pregovarjala starka vneto dalje. »Saj ti ni treba ves ljubi praznik plesti, kakor da bi morala stvar biti že danes gotova. Tudi jaz gem malo tja, vedno se še razveselim ob rajanju mladih ljudi! Daj, pojdi z menoj, Hanka! Vam« — se je obrnila k materi, ker je zapazila, kako jo je Hanka boječe pogledala — »je tudi prav, mati Ljuboševa, da si ogledava vrevo?«

»Zaradi mene!« se je glasil kratki, pa ne neprijazni odgovor.

Hanka je odložila svoje pletivo, preden se je dvignila. Pri tem se je srečal njen pogled z učiteljevim.

»Počakali boste pač tukaj, gospod učitelj, dokler se ne vrnem!«

»Ali se ne boste dolgo mudili? Bi radi plesali, Hanka?« jo je vprašal.

»Kakor bo kazalo. Plešem od srca rada!« je priznala odkrito.

»Ah, ko bi znal! Nikoli ne bi bili brez plesavca, Hanka!«

»Dète vendar! Zares škoda, da gospod učitelj o tem ničesar ne razume,« je odvrnila hitro teta malo zasmehljivo. Prijela je deklenco za roko in hitro odšla z njo, ne da bi se brigala za hrepeneče poglede, s katerimi se je oziral učitelj za njima.

pare, pač pa samo le očitke od ne-
železničarjev, češ, da je osebje krivo,
da je prevoz na železnicah tako drag.
Vsi pošteni železničarji moramo stre-
meti za tem, da se dvigne ugled že-
leznice, da se dela vzorno v prid
države same. Njena dolžnost pa je,
da štiti žel. osebje, ter jim pod no-
benim pogojem ne zmanjšuje tega že
itak bornega kruhka. Raznesle so se
dalje tudi vesti, da namerava vlada
omejiti število režijskih voženj. Tudi
proti temu je dolžnost nas železni-
čarjev, da se branimo. Naloga vseh
žel. organizacij in vsakega posamez-
nega železničarja naj bo, da v last-
nem interesu prepreči morebitno pre-
kupčevanje, ki se je žalibog razneslo
tudi med železničarji. Varujte se vsa-
kega izrabljanja v nepošteno namene,
ker nam bo potem dosti lažja obram-
ba, ker se nam ne bo moglo ničesar
očitati, kakor se nam je že očitalo z
raznimi okrožnicami. Vršimo toraj
točno in vestno našo službo in naša
upravičena zahteva je, da se nam
da vsaj to, kar smo že imeli pod
prejšnjimi upravami!

Položaj v Italiji.

Italijanska opozicija je lani po
umoru posl. Matteottija zapustila par-
lament v znak protesta proti fašistov-
skemu režimu. Nad 15 mesecev so
proste roke v zbornici. V tem času so
si krepko vtrli pot in osigurali moč
svoje stranke, tako, da je malo ver-
jetno, da bi jih kaka sila zrušila. Po-
medli so z vsemi desidenti in si do
dobra organizirali milico.

Opozicija pa ni dosegla s svojim
odhodom iz zbornice ničesar. Res, da
je čisto zelo glasno protestirala, de-
jansko pa jih je odsotnost potisnila
v pozabljenje. V lastnih vrstah je na-
stopilo veliko mrtvilo, kar je sila ne-
varno za stranke. Zato je bilo treba
nekaj storiti. In, kakor vse kaže, ne
bo brez posledic sklep stranke ma-
ksimalističnih socialistov, da zapuste
združeno opozicijo, s čemer bo opo-
zicijski blok razpadel, seveda pri-
jateljsko. Vse te stranke bodo šle
spet v parlament in se začele na teh
tleh boriti s fašizmom.

Fašistična vlada pripravlja razne
ustavne spremembe, katerih opozicija
ne mara pustiti, da bi fašisti sami o
njih razpravljali. Glede reforme se-
nata, glede sindikalizma, občinske
uprave in dr. ima pač vsaka stranka
svoje želje. Opozicija bo kljub zelo
močni vladni večini hotela doseči
vsaj nekaj.

Ali bo opozicija v bodoče nasto-
pala enotno, se še ne da reči, ker si
opozicijske stranke niso popolno-
ma edine. Kajti socialistične stran-

ke so si bile med seboj v hudem boju.
Nastopile bodo v treh skupinah: dve
delavski socialisti in komunisti, ter
demokratsko - meščanska, ki bodo
enotno nastopale v načelnih vpraša-
njih. Vsa opozicija skupaj šteje
200 poslancev, kar je vsekakor moč-
na vest in krepka krtača za vladni
kožuh.

Opozicija bo vsekakor imela te-
žaven boj s fašizmom, ki je odsotnost
opozicije izrabil in jo pritisnil ob zid,
ter dal njenim strankam pečat preži-
velosti in zastarelosti.

Ali je to pošteno delo?

Krščanski socialisti nismo prijatelji
zmerjanj, kakor tudi ne ljubimo
vsemogočih fraz, katerih se tako ra-
di poslužujejo naši marksisti v svrhu
pridobivanja delavstva v svoje name-
ne. Zato hočemo pošteno in odkrito
povedati enega glavnih vzrokov, ki
je sopomagal privedi delavstvo do
bednega položaja. Ni potreba, da bi
se mnogo trudil v raziskavanju dela,
ki ga opravljajo materialisti za reši-
tev delavskega položaja; kajti, če
vzameš v roke bodisi »Naprej«, »So-
cialista« ali »Delavsko Kmetijski list«
je že zadosti, da spoznaš celotno delo
marksistov za blagor trpečega delav-
stva. Poglejmo nekoliko v predalčke
teh glasil, ki se tako ogrevajo za
trpeče delavstvo, da se hočejo iz same
gorečnosti drug drugega raztrgati.

Vsi so marksisti in materialistični
evangelisti, pa vendar drug drugemu
ne zaupajo in drug drugega ne pripo-
znajo za pravega razrednega borca.
Namesto, da bi po svojih listih vodili
iskreno in taktično borbo za interese
delavstva, imajo polne kolone zmer-
janj in očitaj, ki jih mečejo na svoje
sodruge, na tiste sodruge, s katerimi
so nekdanj sedeli vsi skupaj in skupno
vabili delavstvo v svoj tabor. Znano
je, da so se iz te nekdanje skupne
družbe nekateri splazili po ramah
delavstva nekoliko višje, ne pozabiv-
ši svojih žepov. Gotovo je tudi, da
imajo baš taki sedaj tudi prednost,
ker brez zlatega teleta bi materialis-
ti že zdavnaj opustili svoje vloge.

Pravijo, da ima g. A. Kristan,
med socialistnimi demokrati sedaj zo-
pet glavno besedo. Kljub temu, da so
tisti, ki so ga visoko dvignili, naha-
jajo še vedno tam, kjer so bili njega
dni. Vedeli smo, da bo g. A. Kristan
po ministrotanju in po ravnateljjeva-
nju na Belju zopet stopil pred delav-
ce in jim rekel: »Sodrug! Kako se
vam godi! Kaj mislite sedaj Vi?« In
»Naprej!« Kako se huduje nad Kri-
stanovo frakcijo. Kako se trudi, da bi
dokazal, da je edino on pravi socialist.
oziroma marksist. Od tedna do tedna

se peča s socialističnimi grešniki in
spravlja na dan prav vse grehe svo-
jih bivših sodrugov. »Socialist« pa
hoče dokazati na vsak način, da ni še
kapitalist, kdor je slučajno ravnatelj
kake banke itd. »Delavsko kmetijski
list« pa prav skrbno in pridno vabi
vse nezadovoljne socialiste pod eno-
to organizacijo.

Star pregovor pravi: »Kdor je
sam tat, ta ne zaupa tatu.« Zato je
čisto jasno, da do zedinjenja proleta-
riata ne bo prišlo dotlej, dokler se
ne bodo iz delavskih vrst odstranili
vsi, ki so na račun delavskih žuljev
polnili svoje žepce in ki so za delav-
stvo pakljali s kapitalisti. A bodo re-
kli: »Mi vodimo odkrit boj!« Da pri-
jatelj! Če je to, kar je zapisano po
teh materialističnih listih odkrit boj,
potem so odkrite tudi vse gorostasne
stvari, ki so se odigravale med mate-
rialistično družbo na račun delavstva.
In če je to odkrit boj, — kateri dela-
vec naj jim še zaupa?

Kdo je še, da bi iz tega ne spo-
znal, da so se bratci iz materialistič-
nega gnezda razšli zato, ker niti drug
drugemu niso več zaupali in ker so
vsi hlepeli čim višje splezati po ra-
mah delavstva. Tisti, ki danes še sle-
di tem bratcem, jim sledi zgolj iz
sovraštva do poštenja ter iz sovra-
štva do vsega, kar je krščansko. Go-
tovo je, da bodo tudi ti enkrat izpre-
gledali, da jih materializem ne more
rešiti iz težkega položaja. In do tega
mora priti! Pot pripravljajo materia-
listi sami ne le z besedami, ampak
tudi z dejanji.

Vprašajte se delavci, ali je to po-
čenjanje pošteno delo? Ali naj bo to
delo temelj poštenemu boju za de-
lavske interese? Alibo imelo delav-
stvo kaj od tega, če se socialistični
voditelji med sabo prerekajo in drug
drugemu očitajo netaktnost ter stare
in nove grehe, ki so jih izvršili nad
delavstvom? Delavci, ali ne izvira to
počenjanje zgolj iz sebičnosti in po-
hlepja po časti in imetju? In če boste
trezno prevdarili, boste prišli do te-
ga sklepa, da bi bili materialisti že
zdavnaj delavstvo rešili izpod kapi-
talističnega jarma, da niso materia-
listi in da bi jim bila prva in sveta
dolžnost voditi pošten boj za delav-
ske interese. Ker pa tega od mate-
rialistov ne moremo pričakovati, zato
je vse upanje v rešitev od strani ma-
terialistov zastoj!

Delavska armada spada pod za-
stave idej krščanskega socializma!
Tu je naša rešitev in naša zmaga!

Pridobivajte novih naročnikov!

Tedenske vesti.

Občinske volitve v Št. Vidu nad
Ljubljano. Kakor je znano, je letošnje
leto vlada razpustila v Št. Vidu nad
Ljubljano občinski odbor, baje zato,
ker so se poleg drugih tudi občinski
odborniki potegnili za premeščeno
učiteljstvo. V nedeljo, dne 27. m. m.
pa so se vršile nove volitve, ki so
končale s sledečim rezultatom: radi-
kali, katere je organiziral postajena-
čelnik g. Hlebec, so dobili 44 kroglic
ali dva odbornika. Demokrati 87 kro-
glic ali štiri odbornike. Samostojni
kmetje 57 glasov ali tri odbornike.
Socialni demokrati 33 kroglic ali 1
odbornika. Vse te štiri stranke imajo
toraj 221 glasov ali 10 odbornikov.
S. L. S. pa je dobila sledeči uspeh:
Delavska zveza 185 glasov ali osem
odbornikov, Obrtna zveza 76 kroglic,
tri odbornike in Kmetijska zveza 93
glasov ali štiri odbornike. Skupno je
dobila S. L. S. 354 glasov ali 15 od-
bornikov. Slov. ljud. stranka je do-
bila toraj v občinskem odboru večino
petih glasov. Razveseljivo in značilno
pa je tudi to, da je delavska lista do-
bila 185 glasov in s tem izšla kot naj-
močnejša iz volivne borbe. Nasprotni-
ki so si pomagali z vsemi sredstvi,
pa ni šlo. Značajno krščansko ljud-
stvo je trdno stalo pod svojimi za-
stavami in častno izvršilo svojo veliko
dolžnost.

Cerkven rop. V šentpetersko cer-
kev v Ljubljani se je splazil neznan
tat, s silo odprl tabernakelj in ukra-
del monštranco in ciborij. Hostije, ki
so bile v ciboriju, in tudi veliko ho-
stije iz monštrance, je ropar raztresel
po tabernaklju. Monštranco in ciborij
cenijo na 6000 Din. Kako je bil rop
izvršen, ni dosedaj še nič pojasnjeno.

Kovani drobiž po 10 in 5 par se
izda v promet s 1. oktobrom.

Zimske uniforme za poštne usluž-
bence. Ministrstvo je odobrilo po-
treben kredit za nabavo zimskih oblek
za poštne uslužbence.

Prosjačenje v vlakih. Ministrstvo
za promet je izdalo naredbo, po ka-
teri je strogo prepovedano v vlakih
beračiti in krošnjariti. Vsa tozadevna
prejšnja dovoljenja so preklicana in
neveljavna.

Velik požar. Ogenj je uničil 5 po-
sestnikom v Župečji vasi pri sv. Lov-
rencu na Dravskem polju vsa po-
slopja. Škoda je ogromna.

Likvidacija. Združene gorenjske
žage v Lescah, reg. zadruga z omejeno
zavezo, so se razdružile ter prešle v
likvidacijo.

Vprašanje zaposlitve tujih delav-
cev. V ministrstvu za socialno politiko
se je pričela konferenca o zaposlitvi
tujih delavcev v naši državi. Pri kon-

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo v Konzumu, Kongresni trg 2 !

»Stavim tisoč proti eni,« je dejala med potjo,
»gospod učitelj je ves zateleban v tebe... Morda
ga imaš rada tudi ti, Hanka?« je dodala in jo zved-
ljivo pogledala.

»Kaj se vam meša, teta?« je vzkliknila deklica
vsa osupla. »Gospod učitelj misli na mene tako
malo ko jaz nanj.«

»Tako?... Kar se tebe tiče, mi je že prav, če
se motim. Takle abecedar in jetičnik — bi bil res
pravi mož za tako postavnega dekleta kot si ti!«
Zaničljivo omalovaževanje se je zrcalilo v starkinem
obrazu in glasu.

Hanka je molčala. V naslednjem trenutku sta
stali pred krčmo. Preden je pa prestopila prag, je
obšel deklico tesnoba občutek in oklevaje je
obstala.

»Ne vem, teta,« je boječje zašepetala, »rajši bi
se spet vrnila.«

»Ne bodi nespametna; vstopi, vstopi!« je zakli-
cala Trina nejevoljno in potegnila Hanko za seboj.

Vsa vrata so bila na široko odprta, tako da
so gledavci v veži imeli odprt pogled v oba pro-
stora. Tu ko tam je bilo prenapolnjeno; duh piva in
žganja se je mešal z gostim tobakovim dimom in
dušil v prvem trenutku sapo; diple so davje vre-
ščale, stari Juro je neumorno izvabljal svojim goslim
pronikave glasove in glasno je renčal bas; vmes so
se glasno čuli vzkliki veselja in še množili straho-
viti hrušči in trušč.

»Dajte malo prostora! Zadosti dolgo ste že
zijali, naj tudi drugi še kaj vidijo.«

Z besedami in komolci je začela delati teta
prostor sebi in svoji boječji spremljevalki in se

prerivati med gledavci, ki so oblegali dohod v sobo,
dokler nista stali v prvih vrstah. Zarad ugleda, ki
ga je uživala Trina v vasi, mogoče tudi iz prazno-
vernega strahu pred »modro ženo«, so se jima
Kruševčani voljno umikali; Hanka sami bi ne bili
dali prostora, ako ne bi bila prišla v tetinem spre-
stvu. Sprva so jo merili z začudenimi, nato s kara-
jočimi pogledi, suvali drug drugega in šepetali:
»Česa išče tukaj Nemka?«

Hanka se na to ni ozirala. Naglo je pogledala
po plesavcih, in ko je videla, da je neopravičena
neka njena skrivna bojazen, se je oddahnila.

»Prav zares!« se je smejala Trina zadovoljno,
»danes je pa veselo, da nikoli tega. Odkdaj že nisi
kaj takega videla in slišala, Hanka? V mestu
seveda je to vse drugače, kaj? Meni pa ugaja tako
bolje. Hopsasa, hopsasa! Ali bi se ne zasukala tudi
ti rada, dete?«

Hanka je odkimala sicer s svojo svetlo glavo,
toda čimdalje je opazovala pisano sliko, polno živ-
ljenja, tembolj se je je pollaščala nalezljiva vrto-
glavost. Sopare ni več čutila, oči so oživele, lica
pordečila.

Skoro vsi fantje so bili odložili svoje dolge,
težke suknje. S tem so prišli njihovi živopisni
praznični telovniki do polne veljave in fantje so se
lahko prosto gibali in vrtili svoja dekleta, da so
kratka krila kar frčala v zraku. Včeraj, na dan res-
nobne ubranosti, so nosila navadno črna krila,
jopice in modrece, na današnjem veseljem prazniku
so prevladovala pisane barve. Največ jih je nosilo
živordeča krila, gladka ali progasta, s širokimi
zelenimi, modrimi ali višnjevim robovi, in pisane

robove in predpasnike iz svilne ali volne, nekatere
tudi snežnobeke, okrašene z dragimi čipkami. Vsa
noša je bila zelo lična in dekleta so ugajala sebi
pravtako kakor svojim plesavcem in brezdelnim
igravcem.

Tudi Hanka je to čutila. Prvikrat se ji je zdela
njena mestna skromna obleka z rjave volne ne-
ukusna in grda v primeri z ono pestro nošo. Kako
krasno so pristojale cvetočim obrazom visoko našo-
pirjene peče z umetno zavozljanimi pentljami in
lično nagubane, bleščeče oprsne rute! Ali je mogla
zameriti fantom, če so imeli domača dekleta za naj-
lepša na svetu in so popolnoma prezirali vsa druga
— tudi njo, Hanko, ki je vendar tudi bila doma iz
Kruševca?

Počasi se je je pollaščal kakor zavist grenek
občutek: sama sebi se je dozdevala kakor izob-
čenka. Mar je zaslužila ta uničujoči prezir? Dobro
je opazila, da se ji plesavci posmehujejo; s prstom
so kazali nanjo, porogljivo se režali in čisto v svoji
bližini je čula besede: »Česa išče tu Nemka... Ne
trpimo med sabo, Nemke!«

V nato sledečem odmoru je dejal neki mlad
kmet glasno: »Sedaj pa dobro pazi, Liza, zaplesal
bom z Nemko, to bo smeja!«

»Tako?... S to?« je dejalo jezikavo dekle.
»Samo poskusi, ako te je volja, toda potem ti iz-
praskam oči!«

Fant se je zasmel na vse grlo. Ko so v istem
trenutku godci nanovo zaigrali, je objel svojo ple-
savko in jo zavrtil v divjem plesu po sobi.

(Dalje prih.)

ferenci so zastopani vsi zainteresirani ministri, gospodarska društva in delavske zbornice. Pri razpravi o tem vprašanju se je naglasilo, da se nahaja veliko število naših delavcev v tujini in zastopnik zunanega ministra je podal statistične podatke o zaposlitvi naših delavcev v tujini in tujih delavcev pri nas. Potom statistike je dokazal, da je število naših delavcev v tujini večje, kot pa tujih pri nas. Sprejeto je bilo stremenje zunanega ministrstva, da je treba računati z mednarodnimi obveznostmi in vprašanju zaposlitve tujih delavcev pri nas. Minister za socialno politiko je izjavil, da bo takoj začel izdelovati nov pravilnik v tej smeri.

Z delavskimi mezdami v znesku 40.000 Din je pobegnil Ivica Mašič v Novem Sadu. Zaposlen je bil kot polir pri stavbi Centralnega kreditnega zavoda v Novem Sadu.

Samomor radi 1 dinarja. V vasi Rakovo na Popovem polju se je obesil mladi Ljuba Ratković, ker so ga starši obdolžili, da je ukradel iz miznice 1 dinar.

Zdravilišče za tuberkulozne otroke. V Sarajevu je prišla zastopnica angleškega Rdečega križa, ki ima nalogo, da ustanovi na Balkanu več zdravilišč za jetične otroke.

Nesreča. Vlak je odrezal obe nogi posestniku Stojanu Nikiću iz Djakova. Čakal je na vlak in je stopil na prog. V tem trenutku pa je pridrvel vlak od nasprotni strani, ki ga je podrl na tla in mu odrezal obe nogi. V bolnici je po 2 urah umrl.

Nova tvornica usnja v naši državi. Časopis poročajo, da se bo v Velikem Bečkereku osnovala nova večja tvornica usnja.

Novo strojniške šole. Pri vseh železniških direkcijah se otvorijo strokovne šole za strojnike.

Tihotapstvo s tobakom. V Foči je policija prijela večjo družbo tihotapcev s tobakom. Zaplenili so 70 kilogramov tobaka.

Nesreča z granato. V nevesinjski okolici so imeli nedavno topničarji vaje. Po vajah so otroci iskali po polju kose izstrelkov. Neki deček je našel še nerazpočeno granato. Vzel jo je s seboj domov, kjer so se otroci z njo igrali. Med igranjem pa je padla granata na tla in se razpočila. Trije otroci so bili ubiti, četrti pa težko ranjen.

Brezposelnost v brivski obrti v Belgradu. V brivski obrti v Belgradu vlada že par mesecev občutna brezposelnost. Brez posla je okrog 70 organiziranih brivcev.

Novo štetje prebivalstva. Začetkom meseca oktobra se prične novo ljudsko štetje v naši državi. Zadnje štetje je bilo leta 1921. Potreba novega štetja je utemeljena z evakuacijo con, ki so bile pod italijansko okupacijo.

Zlati denar. V kratkem se prično kovati novi zlatniki. Za kovanje se uporabi zlato Narodne banke.

Delavski zaupniki.

V zadnji številki »Pravice« je bilo dovolj jasno povedano o važnosti in pomenu delavskih zaupnikov. Treba je tedaj, da smo tudi na jasnem glede praktične izpeljave volitev zaupnikov in to v zmislu zakona. Delavstvo v tovarnah, delavnicah, v rudokopih itd. naj si za podlago pravilne in zakonite izpeljave volitev zapomni sledeča navodila:

1. Najprej je treba ugotoviti, kdo bo vodil volitve. Če so v tovarni že dosedaj obstojali delavski zaupniki, imajo isti pravico voditi in izpeljati nove volitve, ko jim je potekel funkcijski rok, določen v zakonu. Kjer pa dosedaj še niso obstojali delavski zaupniki, pa ima delavstvo pravico, da izvoli izmed sebe primerno število delavcev, ki tvorijo volivni odbor. Kje, koliko in kdo naj se izvoli v volivni odbor? Delavstvo naj se zbere v kakem primernem lokalni ter naj izvoli izmed sebe volivni odbor in to iz

najstarejših delavcev, ki so v dotični tovarni. V volivni odbor se sme izvoliti samo toliko delavcev, kolikor se po zakonu v dotičnem podjetju voli zaupnikov. Ko imamo enkrat volivni odbor, je treba, da vemo, kakšne naloge ima ta volivni odbor. Naloge volivnega odbora so sledeče:

1. Voli izmed sebe predsednika.
2. Sestavlja volivne liste; (volivne liste se sestavljajo tako, da so po abecednem redu s pripombo poklica in starosti zabeleženi vsi delavci, ki so zaposleni v tovarni in ki imajo po zakonu pravico voliti. Aktivno volivno pravico imajo vsi delavci in delavke, ki so ob času volitev v podjetju zaposleni in ki so dovršili 18. leto starosti).

3. Sestavljajo kandidatne liste. (Kandidatne liste je treba sestaviti tako, da je zabeleženih odgovarjajoče število kandidatov, ki naj bodo bodoči zaupniki in ravno toliko namestnikov.) Vsak kandidat mora lastnoručno podpisati, da sprejme kandidaturu na listi.

4. Razpisujejo volitve, izdajajo razglase, določajo dan in kraj, kjer naj se volitve vršijo. (Volivni odbor mora določiti dan volitev.) Volitve se ne smejo vršiti preje, kot v 14 dneh od dne, ko so bile razglašene.

5. Popravljajo volivne liste ali bolje rečeno volivne imenike (ker se zgodi, da so delavci ali delavke, ki imajo pravico voliti, nepravilno vpisani ali celo, da so izpuščeni, mora volivni odbor na zahtevo volivca napako popraviti, ali izpuščenega volivca naknadno vpisati v volivni imenik).

6. Izvršujejo volitve (ukreniti morajo vse potrebno glede priprav kakor tudi, da skrbijo za pravilno izvršitev volitev).

7. Ugotavljajo in razglasa volitve. (Volivni odbor mora po končanih volitvah najprej ugotoviti, koliko glasov je dobila ta ali ona lista, če jih je več. Če je pa ena sama lista, potem to odpade, ker ni potrebno. Uspeh, ali kakor navadno izražamo izid volitev, mora volivni odbor razglasiti na tak način, da je vsakemu volivcu omogočen upogled na izid volitev.)

8. Sprejemajo pritožbe zoper volitve. (Vsak volivec ali volivka ima pravico, da se pritoži proti izidu volitev, čim je zasledil kako nepravilnost pri volitvah. Če volivni odbor pritožbo zavrne, ima prizadeti pravico pritožiti se na Inspekcijo dela.)

Način volitev ali bolje rečeno, kako naj se voli, bo sledilo v prihodnji številki »Pravice«.

Dopisi.

Aržiše pri Zagorju. Volivni boj je za našo občino pri kraju. Iz te borbe je izšla »Delavska zveza« s Slov. ljudsko stranko sijajno. Od prejšnjih 5 odbornikov se je ojačila za nadaljnjih 5, kar pomeni velikanski napredek. Pomisliti je treba, da so se poslužili nasprotniki vseh mogočih intrig, da zmagajo. Tako so demokrati dosegli, da je bila tik pred volitvami razveljavljena komunistična lista in je postala s tem razvrstitev volivnih škričnjic povsem drugačna. Vendar ni bil volivni izid za demokrate tako srečen, da bi sami lahko izbrali župana. Poklicati so morali stare prijatelje, Marksove učence, socialne demokrate. Ti so dali svoje glasove Cencelju, ki je po teh dogodkih postal navdušen demokrat. Kakšno nagrado so dobili socialni demokrati za ta korak nam ni znano. Ugaja nam pa, da so postali strastni revolucionarji, krotki kužki. Le tako dalje! Še prekratek je bič in premalo bodeč. Kako se bodo obnašali ti bratci v občini ne vemo. Zapomnijo naj si pa, da se brez nas ne bo v občini nič glasovalo.

Rimske Toplice. V tukajšnji tovarni lesnih izdelkov so razmere, ki potrebujejo temeljite remedure. De-

lavstvo ima takozvani čisti akord, to se pravi, da marsikateri delavec zasluzi kakšen dan tudi samo reci in piši pet dinarjev ali pa celo nič. Na drugi strani je pa zopet velika krivica to, da nekateri starejši pa tudi izučeni delavci zaslužijo manj kot novinci. Pri vseh teh razmerah pa delavstvo ni povsem na mestu, sicer se je sedaj ustanovila strokovna organizacija, vendar je treba njene poglobitve. Centrala se je že obrnila na vodstvo podjetja, da se uredijo te razmere. Odvisno pa je to v veliki meri od zadržanja delavstva.

Krekova mladina.

»Krekova socialna šola« se otvori v ponedeljek, dne 5. oktobra ob pol 8 zvečer v društvenih prostorih na Starom trgu 2, I. nadstr. Prosi se točnosti. — Pripravljalni odbor.

Plenarna seja Krekove mladine se vrši v nedeljo, dne 11. oktobra v Celju v prostorih Jug. strokovne zveze, hotel Beli vol. Dolžnost vsake podružnice je, da pošlje na sejo svojega delegata. Morebitne predloge je poslati do 9. oktobra na centralno tajništvo.

Krekova mladina, Ljubljana, odsek pipčarskega kluba, priredi v nedeljo 4. oktobra v I. delavskem konsumnem društvu družabni večer. Na sporedu so šaljivi prizori, ribolov in pa tekma za pipece, kar bo jako zanimivo. Vabi se vse delavstvu naklonjeno občinstvo na obilen poset. — Vstopnina prosta. Začetek ob 7, konec ob 12. — Odbor.

Krekova mladina v Kočevju. V nedeljo 27. septembra se je ustanovila podružnica Krekove mladine s sedežem v Kočevju. Pristopilo je lepo število članov, ki so z veseljem prevzeli mesta v odboru. Centralo je zastopal predsednik Krekove mladine, ki je obrazložil njen pomen. Upamo, da se tudi v drugih revirjih med našimi rudarji kmalu vzdravimo in si ustanove podružnic ter sledijo kočevskim tovarišem. Vam pa, mladi Krekovi v Kočevju, obilo uspeha in napredka! — Odbor se je sestavil sledeče: predsednik Josip Primožič, podpredsednik Andrej Struna ml., tajnik Ervin Struna, blagajnik Martin Kužnik, odbornik Karol Ahac.

D. D.:

Sanatorij za bolne na pljučih v Topolščici.

2. del.

Pri zdravljenju je potreben, razen dobrega zraka in dobre hrane, — čim večji red. Imeti dobro hrano pa biti z njo nereden — pomeni izgubljanje energije. Red in čistoča sta sploh sprejemna pogoja v Topolščici. Brez reda in čistoče bi bilo tu zdravljenje sploh nemogoče.

Zjutraj ob 7. uri ti prinese skodelico kave in kos kruha. To navadno popijejo pacienti v postelji, nakar vstanejo, se umijejo do pasu z mrzlo vodo ter se oblečejo. Ob 8. uri so že po večini zunaj. Oni, ki imajo po doktorju prepisan sprehod, se sprehajajo po parku, drugi gredo zopet pred poslopje, posedajo po klopeh okoli hiše ali pa ostanejo vsak v svoji sobi ali pa počakajo v obednici malice (Gabelfrühstück, doručak). Ob tri četrt na deveto uro ti zazvoni zvočec rezko in vsi se podajo v obednico. Tu dobijo malico in počakajo vizite. Vsak ima pred seboj temperaturni list (Temperaturzettel) z napisano temperaturo prejšnjega dne in dotičnega jutra.

Pri viziti pregleda zdravnik temperaturo vsakega posameznika, ob vsaki temperaturi (preko 37.4) mora navadno pacient v posteljo, nadalje vpraša po eventualnih željah. Po viziti v obednici se poda zdravnik še v sobe k bolnikom, kateri sploh niso smeli vstati iz postelje (večinoma radi visoke temperature).

Po izvršenem zdravniškem pregledu se podajo pacienti na verando. Vsak se vleže na svoj ležalni stol ter leži do poldan.

(Če mi bo dopuščal prostor in g. urednik, bom koncem skušal narisati par zanimivosti iz življenja bolnikov in razne debate, ki se vršijo v tem času na verandi.)

Točno opoldan se oglasi znan zvon ter kliče na kosilo. Pacienti gredo iz ležarne v sobo, da si umijejo roke, nato pa v obednico. Po obedu gredo pacienti navadno vsak v svojo sobo, da pišejo svojcem. Ob pol dveh popoldne pa morajo zopet na verando.

Sedaj se prične silentium (strogo molčanje). Nihče se ne sme razgovarjati, niti čitati, ampak vse mora tiho ležati ali če mogoče spati. Proti 4. uri se že skali ta grobna tišina. Lahni šepet postaja z vsako minuto glasnejši in že se oglasi ob 4. uri zvočec in življenje se razvname. Koliko si imajo tu povedati, hitro idejo vsak po svoje časopise in tu se prične politika. Počasi se spravljajo pacienti v obednico — čas malce. Skodelica kave, kos kruha z maslom ali medom. Nato pa sprehod, kdor pa ne gre na sprehod, v svojo sobo ali k drugemu na obiske, pa ostane v obednici ter piše ali igra šah, dam ali pa vleče mline itd. Ob peti uri pa je treba zopet na ležalnice. Tu ostanejo bolniki do pol 7. ure, da oznanja znani glas zvana čas večerje. Polagoma se zopet dvignejo pacienti, gredo si umivat roke in potem pa naravnost v obednico. Po večerji se navadno razvnamejo debate, igralci igrajo, glasbeniki svirajo in kot bi trenil preteče ura odmora. Zopet zazvoni — zopet je treba leči. (Zlasti kisle obraze vidiš v tem trenutku pozimi, ko je v obednici udobno toplo, a je treba ven na mraz.)

Hudi politiki nadaljujejo svoje debate, zdaj se oglašajo drugi, povejo tudi oni svoja mnenja, drugi spet pričnejo pripovedovati razne smešnice in vse se vprek smeje. Hitro preteče ta ura in počasi in trudno se kobjajo bolniki ob tričetrt na 9. uro, bašjejo blazine in odeje na svoje rame ter lahko noč voščec odidejo spat vsak v svojo sobo.

Ta pesem se ponavlja dan na dan, teden na teden,

Ker pa že govorim začetkom tega poglavja o redu, treba, da omenim tudi red posameznikov.

Vsak posameznik pa mora sam kolikor mogoče paziti na red in snago, da ne meče razne odpadke po tleh, ampak edino v za to določeno posodo. Da ima svoje stvari pospravljene v svojem predalu in ne raznešene po sobi. Da si nikdar ne umiva rok na hodniku, pri vodovodu, ampak v kopalnici ali v svoji sobi pri umivalniku. Da si ne čisti obleke na hodnikih, ampak da gre na za to določeno mesto.

Isto je v obednici.

»Težki bolniki prosijo za mir«, je napisano po vseh hodnikih.

Že sam ta napis vpliva nekam mistično in če je še tak nerodnej v privatnem življenju, mu da ta napis že nekak sunek med rebra. Navadno pazijo pacienti drug na drugega.

Red v hrani, red v spanju, red v življenju, v celem najbolje vpliva na človeško zdravje, saj že narodni pregovor pravi: Red in snaga — polovico polaga.

Tiskovni sklad »Pravice«.

Za tiskovni sklad je darovala Okr. delavska zveza na Viču 50 Din. Najiskrenejša zahvala!

Ali že imate dr. Gosarjevo brošurico

»Za kršč. socializem«?

Kdor hoče prav umeti idejo krščanskega socializma, mora prečitati to zelo potrebno brošurico. Dobi se v kolportajnem oddelku »Slovenca« v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani.

Somišljeniki posečajte gostilno Osrednje vinarske zadruge Kongresni trg 2 (Konzumska klet)